

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	132
Land:	Nigeria
Kilde:	Dansk Flygtningehjælp
Titel:	"Menneskerettighedssituationen for kvinder i Nigeria"
Udgivet:	Juni 2006
Optaget på baggrundsmaterialet:	27. september 2006

Dansk Flygtningehjælp
Giv flygtninge en fremtid

Menneskerettighedssituationen for kvinder i Nigeria

Udarbejdet af Henriette Ingvarsdén
Opdateret af Line Buhl Beck i juni 2006

Indhold:

1. Baggrund
2. Den seneste politiske og sikkerhedsmæssige udvikling
3. Menneskerettighedssituationen for kvinder
 - 3.1 Retssystemet
 - 3.2 Myndighedsbeskyttelse
 - 3.3 Omskæring
 - 3.4 Menneskehandel
 - 3.5 Tvangsægteskab
 - 3.6 Voldtægt
4. Kvindeorganisationer i Nigeria
5. Internt flugtalternativ (IFA)
6. Dansk asylpraksis
7. Vigtigste kilder

1. Baggrund

Nigeria i det central-vestlige Afrika er omgivet af nabolandene Benin, Niger, Tchad og Cameroun. Nigeria er opdelt i 36 stater med et samlet føderalt territorium. Nigerias befolkning er på ca. 133 millioner og vokser med 3 millioner om året. Etnisk set er Nigeria et meget sammensat land med omkring 250 forskellige grupper. Mere end 2/3 af befolkningen tilhører en af de tre største grupper – Hausa-Fulani, Yoruba og Igbo. Hausa-Fulani er muslimer,

mens Yoruba og Igbo er kristne. Religiøst går hovedskillelinjen lige imellem muslimer og kristne, mens 5-10 % er ateister. Geografisk set er den nordlige del muslimsk domineret, mens den sydlige del hovedsageligt er et kristent område. På trods af, at Nigeria er olierigt i den sydlige del (Niger Delta), er befolkningen blandt verdens fattigste, da ernæring gennem langbrugsjord er umuligt på grund af ødelæggelse af lokalmiljøet via olieboringer. Den store koncentration af oliearbejdere medfører desuden, at efterspørgslen på prostitution er stigende, og lokalbefolkningen ser dette som en væsentlig indtægtsmulighed.

Nigeria blev selvstændigt i 1954 fra britisk styre og opdelt i tre regioner med en høj grad af selvstyre – nord, vest og øst. Fra slutningen af 1960'erne til 1999 havde landet et militærstyre med en uindskrænket magt over statsapparatet, hvor de retshåndhævende myndigheder spillede en stor rolle i fastholdelse og udøvelse af magten ved at kontrollere og undertrykke enhver form for opposition til styret. Militærstyret var således udøvere af grove og systematiske krænkelse af menneskerettighederne.

2. Den seneste politiske og sikkerhedsmæssige udvikling

I februar 1999 kollapsede militærstyret i Nigeria, og demokratisk valg blev afholdt for første gang. Olusegun Obasanjo blev valgt til præsident og nedsatte en civil administration. Præsidenten blev genvalgt i april 2003. Det generelle indtryk er, at Nigeria er på vej mod et mere demokratisk styre, men at et efterslæb fra det tidligere styre eksisterer. Der er rapporteret om adskillige tilfælde af overdreven magtanvendelse fra især sikkerhedsstyrkernes side på civile. Obasanjos administration har forsøgt at opbygge en ny politistyrke, men dette besværliggøres af mangel på ressourcer samt af en overvældende korruption, som er udslag af fattigdommen i landet. Internationale kilder rapporterer om straffrihed for overgreb begået af politiet.

Opposition til regeringen i Nigeria er stadigvæk et politisk følsomt emne. Den nuværende administration slår især hårdt ned på politiske partier, som ønsker selvstændig løsrivelse af dele af Nigeria, og disse er i særlig risiko for overgreb.

Sammenfattende kan det siges, at den sikkerhedsmæssige og politiske situation i Nigeria lige nu er relativ stabil. På trods af den gode vilje er bestræbelserne på at genopbygge Nigeria og indføre demokrati dog langsomme.

3. Menneskerettighedssituationen for kvinder

For tiden er de største menneskeretlige krænkelse af kvinder vold og forskelsbehandling i praksis og i Sharia-lovgivningen. Lovløshed og fattigdom danner grobund for menneskehandel og anden udnyttelse af kvinder. Manglende assistance fra politiet medfører at gerningsmænd ikke straffes, og kvinderne ikke opnår den nødvendige beskyttelse.

Nigerianske kvinder er ikke i den føderale lovgivning eller i praksis beskyttet mod menneskerettighedskrænkelser i form af kønsrelaterede overgreb. F.eks. er ægteskabelig vold tilladt i henhold til lovgivningen, så længe kvinden ikke udsættes for livsfare. Det er også kulturelt accepteret at slå sin kone, hvis hun ikke udfører de huslige pligter tilfredsstillende.

Internationale kilder rapporterer om, at muligheden for myndighedsbeskyttelse i kønsrelaterede sager generelt er ikke-eksisterende, da den stærkt patriarkalske samfundsform gør, at disse sager betragtes som private anliggender og dermed nedprioriteres.

Sharia-domstolene diskriminerer mod kvinder. En kvindes vidneudsagn vejer halvt så meget som en mands. Kvinder idømmes hårde straffe for utroskab ved bevis på graviditet, mens de

involverede mænd alene kan dømmes ved vidneudsagn eller i kraft af en tilståelse. Det betyder, at de involverede mænd oftest går fri for straf.

3.1. Retssystemet

Ifølge internationale kilder er retssystemet – især på lokalt niveau - uigennemsigtigt og påvirket af politiske ledere og korruption. Retssystemet er to-strengt i form af en statslig- og en Shariadel. Sharia-lovgivning anvendes i 12 nordlige stater, hvor muslimer som udgangspunkt, men ikke kristne, automatisk er underlagt dens kompetence. I 2000 blev straffeloven indlemmet i Sharia-lovgivningen i Nigeria.

Oftest vælger nigerianerne Sharia-domstole frem for statslige domstole, da sagsomkostningerne er billigere og processen hurtigere. Ifølge Sharia medfører en række kønsrelaterede overtrædelser ("zina") såsom utroskab, homoseksualitet og voldtægt dødsstraf. Især kvinder er udsatte, da de diskrimineres ved at mindre bevis kræves for domfældelse end for mændenes vedkommende. Nye ændringer i lovgivningen har medført automatisk brug af dødsstraf i stedet for piskning i kønsrelaterede sager, hvor gerningspersonen er eller har været gift. I dag har de laveste Sharia-domstole jurisdiktion til at idømme dødsstraf. På trods af idømmelse af dødsstraf i en række sager i 2004 og 2005, er ingen blevet henrettet.

En række lokale organisationer påpeger, at en række kvinder, som er beskyldt for brud på Sharia-lovgivningen, er fængslet på ubestemt tid uden rettergang ("glemte sager").

Sharia har dets eget politi "Hisbah", som består af unge mænd, der håndhæver lovgivningen i lokalområder – ofte uden at personen stilles for retten. "Hisbah" er et parallelt retshåndhævende organ, som alene er nedsat og opererer på statsligt og lokalt niveau. Politiet arresterer ikke personer, som er anklaget eller dømt for Sharia-overtrædelser, da politiet er underlagt føderalt styre og regelsæt. Det vil sige, at hvis en person er flygtet fra en af de nordlige stater, vil politiet ikke arrestere vedkommende og sende ham/hende tilbage til staten. "Hisbah" bevæger sig generelt ikke udenfor staten på grund af manglende ressourcer, og vil derfor som hovedregel ikke eftersøge den pågældende.

3.2 Myndighedsbeskyttelse

Nigeria har en føderal politistyrke – the Federal Nigeria Police Force (NPF), hvis opgave er almen retshåndhævelse. Derudover eksisterer en særlig sikkerhedsstyrke – the State Security Service (SSS), som tager sig af specialopgaver vedrørende trusler mod statens sikkerhed. Politiet har problemer med at opretholde ro og orden og beskytte borgernes sikkerhed i Nigeria, og regeringen indkalder hæren til visse opgaver – specielt i Niger Delta området.

Efter militærstyrets fald har man forsøgt at opbygge et helt nyt politikorps. Der er blevet rekrutteret nye politifolk, der efter en nødtørftig træning er blevet sendt på gaden. Dertil kommer, at politistyrken hovedsagelig består af personer fra den gamle styrke. Mange kilder peger på, at den nye politistyrke er uerfaren i forhold til at overholde de nye interne menneskeretlige retningslinier i deres politiarbejde og lider under manglende tillid og respekt fra befolkningens side. Korruption og brug af gamle afhøringsmetoder fra det tidligere styre er stadigvæk udbredt.

I det omfang en nigerianer er i særlig risiko for forfølgelse fra myndighedernes eller tredjepersoners side, bliver spørgsmålet, hvorvidt denne kan opnå effektiv beskyttelse mod sådanne overgreb. Som følge af de forhold der hersker inden for politiet, samt den relation, der traditionelt er mellem civile og politi, vil en nigerianer, der føler sig truet, generelt være

tilbageholdende med at henvende sig til myndighederne, ligesom han eller hun ikke vil kunne påregne, at myndighederne vil have evne og vilje til at yde effektiv beskyttelse mod overgreb.

En del nigerianere benytter sig af "nabovagtenheder", som kontrollerer lokale områder og er hurtige til at handle. Kendetegnende for denne form for beskyttelse er dog, at grupperne benytter sig af voldsomme magtmidler. Det er også svært at sige noget generelt om et individs konkrete muligheder for at sikre sig effektiv beskyttelse ved hjælp af disse ikke-autoriserede grupper.

3.3 Omskæring

Omskæring af kvinder er en kulturel tradition, som er udbredt i Nigeria. Traditionen er dog stærkere i det sydlige (95%) end i det nordlige Nigeria. Regeringen er officielt imod omskæring af kvinder, men der eksisterer ingen føderal lovgivning, som forbyder dette, hvilket besværliggør en opretholdelse af lovlige forbud på statslig niveau. En række stater (Bayelsa, Edo, Ogun, Cross River, Osun and Rivers States) har dog forbudt omskæring.

Kvinder som nægter at blive omskåret, risikerer social isolation fra familie og lokalsamfund.

Den nationale menneskerettighedskommission i Nigeria oplyser, at muligheden for myndighedsbeskyttelse mod omskæring er ujævn og afhænger af den enkelte politibetjents eller politistations attitude og prioritering af problemet.

3.4 Menneskehandel

Til trods for at lovgivningen forbyder menneskehandel¹ og hjemler idømmelse af store bøder og straf indtil livstid, er fænomenet meget udbredt i Nigeria. Det anslås, at 40-45.000 nigerianske kvinder er blevet ofre for menneskehandel indenfor de sidste femten år.

Nigeriansk kvindehandel er kendetegnet ved, at en person – oftest en kvinde, som kaldes "madam" – rekrutterer kvinden med løfte om arbejde i udlandet og betaling af rejsen dertil. Kvinden modtages af en kvinde – også kaldet "madam" i destinationslandet, som oftest er Italien eller Spanien. Kvinden fratages sine identifikationsdokumenter og tvinges, trues og/eller bedrages til at arbejde som prostitueret under slavelignende forhold for at betale gælden (omkostninger i forbindelse med indrejse og ophold i destinationslandet) til menneskehandlerne.

Det nigerianske netværk af menneskehandlere er kendetegnet ved at være kontrolleret af kvinder, som selv har været ofre for kvindehandel. Netværkene af menneskehandlere er velorganiserede og beskyttelsen af ofre, som ønsker at slippe fri eller vidne imod deres bagmænd, er meget mangelfuld. Netværkene arbejder på internationalt plan, hvilket muliggør trussel eller drab af familiemedlemmer til offeret, hvis offeret ikke samarbejder for at betale gælden. De nigerianske netværk af menneskehandlere er svære at bekæmpe, da de har en løs organisationsform. Lokale organisationer nævner sager, hvor familiemedlemmer er blevet dræbt i hjemlandet af menneskehandlere for at lægge pres på kvinden i udlandet. Det er dog uvist, hvor ofte dette sker.

¹ United Nations Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organised Crime, 2000, definerer menneskehandel som: "The recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs".

Geografisk set sker den største rekruttering til menneskehandel fra Niger Delta regionen i det sydlige Nigeria – særligt fra delstaten Edo – i modsætning til det strengt religiøse nord. Stor fattigdom i nord har dog medført en stigende bevægelse af potentielle ofre for menneskehandel fra nord til syd. Rejseomkostningerne til Vesten gennem menneskesmugling er stigende på grund af stramninger i indvandringspolitikken i Vesten og mange af kvinderne må låne større og større beløb, hvilket gør dem sårbare i hænderne på potentielle menneskehandlere. Kvinderne indgår en religiøs kontrakt, hvor de binder sig til at betale pengene tilbage, uden at de er klar over, at de bliver tvunget til at arbejde som prostituerede under kummerlige forhold. I nogle tilfælde indgår deres familie en nigeriansk juridisk bindende kontrakt, hvor de stiller ejendom, jord eller andet løsøre til sikkerhed for tilbagebetaling af beløbet.

Regeringen har de seneste år intensiveret deres indsats overfor menneskehandel. I august 2003 blev NAPTIF (National Agency for Prohibition of Trafficking in Persons) etableret som myndighedernes koordineringsorgan for bekæmpelse af menneskehandel. I lyset af dette er antallet af sager mod menneskehandlere stigende, selv om det samlede antal er lille. NAPTIFs arbejde er besværliggjort af manglende ressourcer. NAPTIF har også modtaget oplysning om, at myndighedspersoner i Nigeria (politi og udlændingemyndigheder) er aktivt involveret i menneskehandel. Dette er bekræftet af internationale kilder.

Regeringen har endvidere udpeget en lille gruppe af politifolk, som kan tjene som beskyttelse af kvinder, som ønsker at vidne imod deres bagmænd. Regeringen yder mulighed for kortvarig overnatning for kvinder, men henviser derudover kvinder til nationale eller internationale organisationer, der yder social omsorg, rådgivning og assistance til reintegration.

Nationale organisationer udtaler, at social stigmatisering af ofre for menneskehandel som vender hjem ikke er generelt forekommende, da kvinderne har været i udlandet og sendt penge hjem. Visse velhavende, veluddannede og strengt muslimske grupper i det nordlige Nigeria er dog kendt for at tage afstand fra de kvinder, som vender tilbage.

3.5 Tvangsægteskab

Specielt unge piger (12-13-årige) fra hele landet og kvinder fra det nordlige Nigeria er i risiko for indgåelse af tvangsægteskab med ældre mænd. Det er normal praksis, at forældrene arrangerer ægteskabet og parterne giftes i henhold til sædvaneret i stedet for statslig ret.

Nationale organisationer udtaler, at disse kvinder ofte søger tilflugt i det sydlige Nigeria – specielt Lagos og modtager begrænset assistance. Disse kvinder, uden familiemæssigt netværk, går en forhutlet tilværelse i møde og ender oftest i prostitution.

3.6 Voldtægt

Voldtægt af en kvinde er strafbart i henhold til den nigerianske lovgivning. Ægteskabelig voldtægt er dog undtaget. Voldtægt og seksuel chikane er ofte forekommende i Nigeria. Seksuel tilbagebetaling for ydelser og goder på arbejdspladser er udbredt, og voldtægt på universiteter er epidemisk.

4. Kvindeorganisationer i Nigeria

Ifølge internationale kilder eksisterer der 10-15 lokale NGO'er i Nigeria, som yder juridisk og social støtte til ofre for hustruvold, tvangsægteskab, omskæring, menneskehandel samt

kønsrelateret domfældelse efter Sharia-lovgivning. NGO'erne har kontor i de større byer i Nigeria, men er ikke placeret i yderområder i Nigeria. Dette medfører at adgangen til assistance er begrænset, hvis ofret ikke har midler til transport og bor yderligt. Disse organisationer er alene i stand til at yde fysisk beskyttelse til kvinderne i en kort tidsperiode. Organisationerne udtaler, at de alene har en begrænset kapacitet til at imødekomme efterspørgslen på hjælp. Kvinder som søger tilflugt disse steder, er i stor risiko for social stigmatisering og udstødelse af samfundet.

5. Internt flugtalternativ (IFA)

Lokale og internationale organisationer advarer mod brug af internt flugtalternativ (IFA) ud fra humanitære hensyn, da en enlig kvinde uden et familiemæssigt netværk i Nigeria har dårlige overlevelsesmuligheder. Beskyttelsesmæssige hensyn kan spille ind, da der kan være fare for, at kvinden ikke kan skjule sig for medlemmer af samme etniske gruppe, som har anmeldt og/eller forfølger kvinden.

Lokale organisationer udtaler, at kvinder i fare for kønsrelaterede overgreb til tider forsøger at flytte til en anden del af Nigeria (internt flugtalternativ). Den nationale menneskerettighedskommission oplyser supplerende, at kvinder, som forsøger at flytte fra det sydlige Nigeria til det nordlige, ikke har mulighed for reelt at overleve, mens den omvendte situation i teorien er muligt, idet den etniske diversitet er større, og den religiøse holdning er mere afslappet i syd.

6. Dansk asylpraksis

Fra januar 2001 og indtil udgangen af juni 2006 afgjorde Flygtningenævnet i alt 62 - sager vedrørende asylansøgere fra Nigeria. Flygtningenævnet meddelte ikke asyl i en eneste sag men stadfæstede Udlændingestyrelsens afgørelse i 61 sager. En enkelt sag bortfaldt.

De 19 sager, hvori der blev givet afslag på asyl til kvinder, kan i grove træk inddeles i følgende kategorier:

- Kvinder i risiko for tvangsmæssig omskæring. Der foreligger tre eksempler på denne type afgørelser. I to af sagerne var kvinder 30-35 år, hvor man forventede, at de var i stand til at modstå familiens pres. I den ene af sagerne blev det lagt til grund, at kvinden havde en god kontakt med sin familie og med deres samtykke boede sammen med sin kæreste. I denne kategori henviste Flygtningenævnet i alle sager til, at kvinderne kan henvises til at tage ophold i en anden del af Nigeria (internt flugt alternativ).
- Kvinder, der har været udsat for menneskehandel, og hvor de ansvarlige for overgrebene fortsat befinder sig og udøver indflydelse i hjemområdet. Det drejer sig om seks sager. I alle sager lagde Flygtningenævnet vægt på, at der var tale om et privatretligt forhold, hvor kvinderne kunne søge beskyttelse hos myndighederne i Nigeria (henvisning til foreliggende baggrundsoplysninger). Kvinderne oplyste, at de eller deres familie var bange for livstruende overgreb fra bagmænd på grund af manglende betaling af gæld.
- Kvinder, der på grund af indgåelse af ægteskab eller skilsmisse mod deres familiers vilje eller på grund af utroskab, er truet med æresdrab eller stening i henhold til Sharia-lovgivning. Der er tale om ti sager. Afslag blev givet med særlig henvisning til, at kvinderne kunne tage ophold i en anden del af Nigeria (internt flugt alternativ).

De fleste afslag er givet med begrundelserne, at der er tale om en privatretlig konflikt, hvor kvinderne kan søge myndighedsbeskyttelse og NGO bistand. Desuden er internt flugt alternativ (IFA) anvendt. Der er ikke i disse afgørelser taget konkret og individuelt stilling til ansøgers faktiske mulighed for at slå sig ned og på længere sigt skabe sig en bæredygtig tilværelse som internt fordrevne.

7. Vigtigste kilder

Nigeria Country Report, UK Home Office, April 2005

Joint British-Danish Fact-finding Mission to Abuja and Lagos, Nigeria, 19. October - 2. November 2004

Nigeria – Annual Report 2005 (covering 2004), Amnesty International, May 2005

Stop Violence Against Women: Nigeria. Unheard Voices. Violence against Women in the Family, Amnesty International, May 2005

Nigeria Country Report on Human Rights Practices, US Department of State, February 2005

Nigeria – Human Rights Watch World Report 2005 (covering 2004), January 2005

Report from a fact-finding trip to Nigeria (Abuja, Kaduna and Lagos), The Norwegian Directorate of Immigration, 23. – 28. februar 2004

Fra Nigeria til Europa, Indvandring, menneskesmugling og menneskehandel, Jørgen Carling, Institut for fredsforskning (PRIO), februar 2005

Praksis vedrørende Nigeria, www.flygtningenaevnet.dk

Notat om kønsrelateret forfølgelse, Henriette Ingvarsdén, Dansk Flygtningehjælp, december 2004